

Βρυξέλλες, 30.1.2015
COM(2015) 34 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Ενδιάμεση αξιολόγηση του κοινού προγράμματος έρευνας και ανάπτυξης στη Βαλτική
Θάλασσα BONUS**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ενδιάμεση αξιολόγηση του κοινού προγράμματος έρευνας και ανάπτυξης στη Βαλτική Θάλασσα BONUS

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα της ενδιάμεσης αξιολόγησης, σύμφωνα με το άρθρο 13 της απόφασης 862/2010/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη συμμετοχή της Ένωσης σε κοινό πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης στη Βαλτική Θάλασσα (BONUS), το οποίο έχουν αναλάβει πλείονα κράτη μέλη. Σύμφωνα με την απόφαση, η Επιτροπή πρέπει να προβεί σε ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος BONUS το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2014, για να εκτιμήσει την πρόοδο που έχει σημειωθεί προς την κατεύθυνση επίτευξης των στόχων που τίθενται στην απόφαση, καθώς και να προτείνει συστάσεις για περαιτέρω ενίσχυση της ενοποίησης, της ποιότητας και της αποδοτικότητας της υλοποίησης (συμπεριλαμβανομένης της επιστημονικής, διαχειριστικής και οικονομικής ενοποίησης). Η ενδιάμεση αξιολόγηση εξετάζει επίσης κατά πόσον οι χρηματοδοτικές συνεισφορές των συμμετεχόντων κρατών¹ είναι κατάλληλες, δεδομένων των απαιτήσεων των εθνικών ερευνητικών κοινοτήτων.

Την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος BONUS έχει αναλάβει ανεξάρτητη ομάδα πέντε εμπειρογνομόνων, τα πορίσματα της οποίας περιλαμβάνονται σε λεπτομερή έκθεση αξιολόγησης².

Η παρούσα έκθεση συνοψίζει τα κύρια συμπεράσματα της ενδιάμεσης αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων και των παρατηρήσεων της Επιτροπής.

2. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ BONUS

Η Βαλτική Θάλασσα είναι μοναδική: ημιπερίκλειστη, είναι ένας από τους μεγαλύτερους όγκους υφάλμυρου νερού στον κόσμο, εν μέρει καλυπτόμενη από πάγους το χειμώνα και περιβάλλεται από εννέα κράτη, οκτώ εκ των οποίων είναι μέλη της ΕΕ. Το περιβάλλον της Βαλτικής Θάλασσας έχει υποστεί πολλές σοβαρές πιέσεις, τόσο φυσικές όσο και ανθρωπογενείς. Σε αυτές συγκαταλέγεται η ρύπανση από την απόρριψη χημικών όπλων και από ενώσεις βαρέων μετάλλων. Επίσης, τα υψηλά επίπεδα θρεπτικών στοιχείων συνδέονται με φτωχές σε οξυγόνο νεκρές ζώνες, φυτοπλαγκτονικές εξάρσεις και επιπτώσεις στη φυσική πανίδα και χλωρίδα. Η μοναδική βιοποικιλότητα της περιοχής της Βαλτικής Θάλασσας έχει επηρεαστεί περαιτέρω από την εισαγωγή μη ενδημικών ξένων οργανισμών, την αλιεία, τη θαλάσσια κυκλοφορία, τις υπεράκτιες δραστηριότητες, τις μεταβαλλόμενες κλιματικές συνθήκες, τις αναπτυσσόμενες οικονομίες με ολόένα και εντατικότερες γεωργικές πρακτικές και τους αυξανόμενους παράκτιους πληθυσμούς. Οι πιέσεις αυτές έχουν μειώσει σοβαρά την ικανότητα της Βαλτικής Θάλασσας να παρέχει με βιώσιμο τρόπο τα αγαθά και τις υπηρεσίες

¹ Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Φινλανδία και Σουηδία.

² <http://ec.europa.eu/smart-regulation/evaluation/search/download.do?documentId=12453881>

από τα οποία η περιοχή εξαρτάται άμεσα και για λόγους επίτευξης κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών οφελών.

Το 2007, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διατύπωσε ανησυχίες για την κατάσταση του περιβάλλοντος στη Βαλτική Θάλασσα, όπως αντικατοπτρίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας³.

Η επιστήμη μπορεί να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις και να παράσχει λύσεις στα επείγοντα περιβαλλοντικά προβλήματα της Βαλτικής. Κατά συνέπεια, υπήρξε ανάγκη ποιοτικής και ποσοτικής αναβάθμισης της έρευνας στην περιοχή της Βαλτικής μέσω της ανάπτυξης και της υλοποίησης πλήρως ενοποιημένης προσέγγισης, κατά την οποία τα συναφή ερευνητικά προγράμματα όλων των κρατών που βρέχονται από τη Βαλτική Θάλασσα θα μπορούσαν να εξορθολογιστούν και να επικεντρωθούν, με σκοπό την αντιμετώπιση των πολύπλοκων και επειγόντων προβλημάτων με συντονισμένο, αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο.

Μετά από την πρόοδο που σημειώθηκε προηγουμένως προς την κατεύθυνση της ευρύτερης ενοποίησης της έρευνας, η οποία στηρίχθηκε από δράση ERA-NET⁴ από το 2003 έως το 2008 και δράση ERA-NET Plus από το 2007 έως το 2012, και σε συνέχεια αυτής, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση για ανάληψη πρωτοβουλίας, δυνάμει του άρθρου 185 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην άρθρο 169 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας), για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας, η οποία να παρέχει τη δυνατότητα στην ΕΕ να συμμετέχει σε προγράμματα έρευνας που αναλαμβάνονται από κοινού από πλείονα κράτη μέλη. Οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται δυνάμει του άρθρου 185 αποβλέπουν στην επίτευξη βιώσιμης ενοποίησης των εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων ώστε να υπερκεραστεί ο κατακερματισμός και να επιτευχθεί ενοποίηση σε επιστημονικό, οικονομικό και διαχειριστικό επίπεδο.

Η πρωτοβουλία BONUS θεσπίστηκε με την απόφαση⁵ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ως κοινή επιχείρηση, δυνάμει του άρθρου 185, της Δανίας, της Γερμανίας, της Εσθονίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Πολωνίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας («τα συμμετέχοντα κράτη») με τη συμμετοχή της ΕΕ.

Γενικός στόχος του προγράμματος BONUS-169 είναι *«η βελτίωση της ερευνητικής ικανότητας της περιοχής της Βαλτικής για την υποστήριξη της ανάπτυξης και της εφαρμογής κανονισμών, πολιτικών και πρακτικών διαχείρισης κατάλληλων για τον συγκεκριμένο σκοπό, ώστε να επιτευχθεί αποτελεσματική απόκριση στις σημαντικές περιβαλλοντικές και στις βασικές κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει και που θα αντιμετωπίσει η περιοχή τα επόμενα χρόνια, καθώς και βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του κατακερματισμένου προγραμματισμού και της προσέγγισης της περιβαλλοντικής έρευνας στην περιοχή της Βαλτικής ενσωματώνοντας τις ερευνητικές δραστηριότητες στο σύστημα της Βαλτικής σε ένα βιώσιμο, συνεργατικό, διεπιστημονικό, καλά ολοκληρωμένο και*

³ COM(2009) 248 τελικό της 10ης Ιουνίου 2009.

⁴ Μέσο χρηματοδότησης του 7^{ου} ΠΠ για την υποστήριξη της δικτύωσης της εθνικής έρευνας http://cordis.europa.eu/fp7/coordination/about-era_en.html

⁵ Αριθ. 862/2010/ΕΕ της 22ας Σεπτεμβρίου 2010.

επικεντρωμένο πολυεθνικό πρόγραμμα. Το πρόγραμμα BONUS συμβάλλει επίσης στην εγκαθίδρυση και στη διάρθρωση του EXE στην περιοχή της Βαλτικής»⁶.

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, το BONUS καλείται να εκπονήσει στρατηγικό θεματολόγιο έρευνας που υπαγορεύεται από την πολιτική, να βελτιώσει την ενοποίηση και τον συντονισμό μεταξύ διασυνοριακών και διατομεακών δημόσιων ερευνητικών προγραμμάτων, να αναβαθμίσει την ερευνητική ικανότητα των κρατών της Βαλτικής με χαμηλότερη ένταση έρευνας, να θεσπίσει κατάλληλους όρους εφαρμογής για κοινή διαχειριστική νομική οντότητα και δομή διαχείρισης, καθώς και να δρομολογήσει διαθεματικές και στρατηγικά επικεντρωμένες κοινές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων πολλαπλών εταιρών.

Το BONUS αποτελεί πρόγραμμα ύψους 100 εκατ. ευρώ, με τη χρηματοδοτική συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μην υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ και να είναι αντίστοιχη, εντός αυτού του ορίου, με τις εθνικές συνεισφορές των συμμετεχόντων κρατών. Ποσοστό μέχρι 25% των εθνικών συνεισφορών μπορεί να παρέχεται σε είδος, ως υποδομές που παρέχονται δωρεάν για χρήση από δικαιούχους στο πλαίσιο των έργων του BONUS.

Την υλοποίηση του προγράμματος BONUS αναλαμβάνει ευρωπαϊκός όμιλος οικονομικού σκοπού («ΕΟΟΣ BONUS») με έδρα το Ελσίνκι. Η γραμματεία του είναι υπεύθυνη για τη διοικητική, οικονομική και συμβατική διαχείριση και υποβάλλει εκθέσεις στη διοικούσα συντονιστική επιτροπή. Η συντονιστική επιτροπή απαρτίζεται από εκπροσώπους όλων των συμμετεχόντων κρατών και αποτελεί το ανώτατο διοικητικό όργανο του προγράμματος. Η συντονιστική επιτροπή λαμβάνει αποφάσεις και αναθέτει εργασίες στη Γραμματεία. Η Επιτροπή έχει καθεστώς μόνιμου παρατηρητή εντός του εν λόγω οργάνου.

Σύμφωνα με την απόφαση απαιτείται η υλοποίηση του προγράμματος BONUS σε δύο φάσεις: Μια αρχική στρατηγική φάση και, ακολούθως, μια φάση υλοποίησης. Κατά την αρχική στρατηγική φάση, ο ΕΟΟΣ BONUS εκπόνησε στρατηγικό θεματολόγιο έρευνας και συμφώνησε στους αναγκαίους λεπτομερείς όρους υλοποίησης. Οι εν λόγω όροι ακολουθούν κατά κανόνα το 7^ο ΠΠ και αφορούν κανόνες για την οικονομική διαχείριση, τα ποσοστά χρηματοδότησης και τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων, οι οποίοι καθορίζονται στο πλαίσιο συμφωνίας υλοποίησης που έχει συναφθεί μεταξύ της Επιτροπής και του ΕΟΟΣ BONUS τον Οκτώβριο του 2012, έπειτα από τον εκ των προτέρων έλεγχο της ικανότητας του ΕΟΟΣ BONUS να διαχειρίζεται το πρόγραμμα και την παρακολούθηση, στη συνέχεια, των συστάσεων καίριας σημασίας.

Η φάση υλοποίησης του προγράμματος BONUS ξεκίνησε με τη σύναψη της συμφωνίας υλοποίησης. Η φάση υλοποίησης πρέπει να διαρκέσει τουλάχιστον 5 έτη, μέχρι τον Οκτώβριο του 2017, και περιλαμβάνει κυρίως τη δημοσίευση των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, την επιλογή των προτάσεων και τη στήριξη συνεργατικών ερευνητικών έργων. Περαιτέρω δραστηριότητες περιλαμβάνουν τη διάδοση, την τακτική επικαιροποίηση του στρατηγικού θεματολογίου έρευνας, τη διεπαφή με την επιστημονική πολιτική, τη συνεργασία και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών με τις σχετικές επιστημονικές κοινότητες στις άλλες ευρωπαϊκές θαλάσσιες λεκάνες.

Τον Νοέμβριο του 2012, στο πλαίσιο του προγράμματος BONUS δημοσιεύθηκαν οι πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που αφορούσαν το *βιώσιμο οικοσύστημα* και την

⁶ Ενότητα I του παραρτήματος I της απόφασης 862/2010/ΕΕ.

καινοτομία. Μετά την αξιολόγηση, προτάθηκαν για στήριξη 7 έργα βιώσιμου οικοσυστήματος⁷ και 13 έργα καινοτομίας⁸. Οι επιχορηγήσεις για το βιώσιμο οικοσύστημα διατέθηκαν στις αρχές του 2014 και οι επιχορηγήσεις για την καινοτομία ακολούθησαν αργότερα το 2014. Η τρίτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων, που αφορούσε τις βιώσιμες υπηρεσίες οικοσυστήματος, δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 2014 και για αυτόν τον λόγο δεν αποτέλεσε αντικείμενο της παρούσας αξιολόγησης.

Πραγματοποιήθηκαν διάφορες εκδηλώσεις διάδοσης, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας με την Επιτροπή του Ελσίνκι (HELCOM)⁹, το πρόγραμμα για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας¹⁰ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

3. ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η έκθεση αξιολόγησης καλύπτει την πρόοδο που έχει σημειώσει το πρόγραμμα BONUS προς την κατεύθυνση επίτευξης των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 2 και στο παράρτημα I της απόφασης, καθώς και τον βαθμό ενοποίησης, ποιότητας και αποδοτικότητας της υλοποίησης.

Η Επιτροπή θεωρεί ορθή τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε από την ομάδα εμπειρογνομώνων. Ως κύριες πηγές δεδομένων για την αξιολόγηση χρησιμοποιήθηκαν έγγραφα σχετικά με το πρόγραμμα BONUS, τις συναφείς πολιτικές της ΕΕ και άλλα προγράμματα που συνδέονται με την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας. Πραγματοποιήθηκαν επίσης συνεντεύξεις με ευρύ φάσμα εσωτερικών και σημαντικών ενδιαφερόμενων μερών. Αυτές επέτρεψαν τη διασταύρωση των δεδομένων και, επομένως, συνέβαλαν σημαντικά στην αξιοπιστία των συμπερασμάτων. Για παράδειγμα, η ομάδα εμπειρογνομώνων παρακολούθησε συνεδρίαση της διοικούσας συντονιστικής επιτροπής του προγράμματος BONUS, γεγονός το οποίο της έδωσε τη δυνατότητα να επιβεβαιώσει ότι τα ερευνητικά έργα επιλέγονται σωστά μόνο βάσει καταλόγου κατάταξης που καταρτίζεται με βάση την αριστεία, σύμφωνα με τη βαθμολογία που παρέχουν ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες αξιολογητές και σύμφωνα με τους κανόνες του 7^{ου} ΠΠ.

Δεδομένου ότι κατά τον χρόνο της ενδιάμεσης αξιολόγησης η φάση υλοποίησης ήταν ακόμη σε πολύ πρώιμο στάδιο για να συναχθούν συμπεράσματα από την έρευνα που λαμβάνει στήριξη από το πρόγραμμα BONUS, είναι εύλογο ότι εξήχθησαν προκαταρκτικά συμπεράσματα από το πεδίο των ερευνών που έλαβαν στήριξη και από τα αποτελέσματα των επιχορηγήσεων έρευνας σε παρόμοιους τομείς που έλαβαν στήριξη από τις προηγούμενες δράσεις ERA-NET.

Στις ενότητες 3.1 έως 3.5 παρουσιάζονται συνοπτικά τα συμπεράσματα των εμπειρογνομώνων στο πλαίσιο της έκθεσης αξιολόγησης, ενώ στην ενότητα 4 διατυπώνεται η θέση της Επιτροπής σχετικά με αυτά τα συμπεράσματα.

⁷ http://www.bonusportal.org/bonus_projects/viable_ecosystem_projects_2012

⁸ http://www.bonusportal.org/bonus_projects/innovation_projects

⁹ Επιτροπή για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Βαλτικής — Επιτροπή του Ελσίνκι· <http://helcom.fi/>

¹⁰ <http://eu.baltic.net/>

3.1 Συνάφεια

Οι στόχοι του προγράμματος BONUS καθορίστηκαν ως απάντηση στις πολλαπλές φυσικές και ανθρωπογενείς πιέσεις, που βλάπτουν σοβαρά την περιβαλλοντική κατάσταση της Βαλτικής Θάλασσας και την ικανότητά της να παρέχει με βιώσιμο τρόπο τα αγαθά και τις υπηρεσίες από τα οποία εξαρτάται η περιοχή.

Κατά τα τελευταία χρόνια, το περιβάλλον της Βαλτικής Θάλασσας έχει βελτιωθεί ως αποτέλεσμα της θέσπισης κανόνων, όμως οι βελτιώσεις δεν ήταν οι αναμενόμενες και οι φυτοπλακτονικές εξάρσεις, οι φτωχές σε οξυγόνο νεκρές ζώνες, τα ξένα είδη, οι εξαντλημένοι αλιευτικοί πόροι και η συμφόρηση του θαλάσσιου χώρου παραμένουν χαρακτηριστικά της Βαλτικής Θάλασσας.

Η Βαλτική είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου κλειστή θάλασσα με χαμηλό ποσοστό ανακυκλοφορίας και σύνθετες αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των οικοσυστημάτων, των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, της ξηράς και της θάλασσας. Η έκθεση αξιολόγησης υπογραμμίζει τη διαρκή σημασία της ολοκληρωμένης προσέγγισης του προγράμματος BONUS. Τονίζεται ότι η συμμετοχή όλων των κρατών της Βαλτικής Θάλασσας είναι ουσιώδους σημασίας, δεδομένου ότι στηρίζει την κοινή αντίληψη και τις συντονισμένες ενέργειες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της Βαλτικής Θάλασσας.

Ως απάντηση, στο πλαίσιο του προγράμματος BONUS έχει πραγματοποιηθεί ευρεία διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και έχει καταρτιστεί, σε συμφωνία με όλα τα συμμετέχοντα κράτη, στρατηγικό θεματολόγιο έρευνας που υπαγορεύεται από την πολιτική, το οποίο ορίζει τις βασικές ερευνητικές ανάγκες και προτεραιότητες που πρέπει να αντιμετωπιστούν για να βελτιωθεί το περιβάλλον της Βαλτικής Θάλασσας και να καταστεί δυνατή η βιώσιμη ανάπτυξη που θα στηρίζει τις οικονομίες των κρατών της Βαλτικής.

Το στρατηγικό θεματολόγιο έρευνας¹¹ επικαιροποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2014, έπειτα από άλλη ευρεία διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Το πρόγραμμα BONUS έχει καταφέρει να υπερκεράσει τον μέχρι πρότινος κατακερματισμένο προγραμματισμό της περιβαλλοντικής έρευνας στην περιοχή και έχει καθιερώσει ένα βιώσιμο, συνεργατικό, διεπιστημονικό και πολυεθνικό πρόγραμμα έρευνας. Παρέχει τις γνώσεις για την υποστήριξη της διαχείρισης με επιστημονική θεμελίωση και της βιώσιμης ανάπτυξης για ένα καλύτερο μέλλον στη Βαλτική Θάλασσα.

Η ενοποίηση που έχει επιτευχθεί μεταξύ των εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων στο πλαίσιο του προγράμματος BONUS κατέστη δυνατή έπειτα από δέκα χρόνια ολοένα και στενότερης συνεργασίας, η οποία στηρίχθηκε από τις προηγούμενες δράσεις ERA-NET.

Συνολικά, η ομάδα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι αρχικοί στόχοι για τους οποίους δημιουργήθηκε το πρόγραμμα BONUS παραμένουν σημαντικοί, ενώ η υλοποίηση του στρατηγικού θεματολογίου για την έρευνα θα στηρίζει την έρευνα και την καινοτομία που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν τα συνεχιζόμενα προβλήματα της Βαλτικής.

¹¹ http://www.bonusportal.org/files/2981/Publication_No._14.pdf

3.2 Αποτελεσματικότητα

Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης, εκτιμάται ότι το πρόγραμμα BONUS έχει επιτύχει υψηλό επίπεδο διακρατικής επιστημονικής ενοποίησης, μέσω του κοινού καθορισμού των ερευνητικών θεμάτων και της βασισμένης στην αριστεία κοινής αξιολόγησης των προτάσεων έργων, την οποία αναλαμβάνουν ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η εθνικότητά τους. Η προσέγγιση αυτή, σε συνδυασμό με δραστηριότητες δικτύωσης, έχει δημιουργήσει μια διακρατική ερευνητική «κοινότητα», η οποία έχει μειώσει σημαντικά τον κατακερματισμό της έρευνας στη Βαλτική Θάλασσα και έχει ενισχύσει την ενοποίηση μεταξύ εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων.

Στην έκθεση αξιολόγησης διαπιστώνεται ότι η λειτουργική διαχείριση του ΕΟΟΣ BONUS διέπεται από ολοκληρωμένη και κατάλληλη δέσμη διαδικασιών. Η οικονομική εποπτεία διασφαλίζεται από τον εκτελεστικό διευθυντή και τον ειδικό αρμόδιο οικονομικό διαχειριστή. Ο ΕΟΟΣ BONUS θεωρήθηκε ότι λειτουργεί αποτελεσματικά ως ειδική εκτελεστική δομή που αναλαμβάνει τη λειτουργική διαχείριση και διασφαλίζει την εφαρμογή κοινών κανόνων χρηματοδότησης.

Έπειτα από συνεντεύξεις και παρατήρηση, η διοικούσα συντονιστική επιτροπή θεωρήθηκε αποτελεσματική, με εμπιστοσύνη μεταξύ των μελών της και εποικοδομητική προσέγγιση κατά την επίλυση προβλημάτων. Η Επιτροπή παρίσταται ως παρατηρητής εντός της συντονιστικής επιτροπής και οι παρεμβάσεις της θεωρήθηκαν πολύτιμες για τη στήριξη εποικοδομητικών διαβουλεύσεων εντός του νομικού πλαισίου του προγράμματος BONUS.

Η οικονομική ενοποίηση διασφαλίζεται με κοινούς κανόνες χρηματοδότησης και ενιαίο προϋπολογισμό για κάθε πρόσκληση υποβολής προτάσεων έρευνας BONUS. Τα έργα επιλέγονται κατόπιν κεντρικής αξιολόγησης που πραγματοποιείται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, οι οποίοι εφαρμόζουν τους κανόνες του 7^{ου} ΠΠ, και αυστηρώς βάσει καταλόγου κατάταξης, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη άλλοι παράγοντες, όπως οι εθνικές ποσοστώσεις.

Κατά τη χρονική στιγμή σύνταξης της έκθεσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα συμμετέχοντα κράτη έχουν από κοινού υποστηρίξει 20 ερευνητικά έργα ύψους 32 εκατ. ευρώ, τα οποία αφορούν σημαντικά θέματα, όπως τη μείωση των εισροών θρεπτικών στοιχείων από τις ακτές, την προώθηση της αειφόρου αλιείας, τη στήριξη της βελτίωσης της παρακολούθησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και τις επιπτώσεις των συνδυασμένων θαλάσσιων δραστηριοτήτων. Έπειτα από την τρίτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων, ολοκληρώνονται πλέον οι επιχορηγήσεις για τη στήριξη περαιτέρω έργων που αξιολογήθηκαν επιτυχώς από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες βάσει των κανόνων του 7^{ου} ΠΠ, ενώ θα υλοποιηθούν επιπλέον προσκλήσεις έως την ολοκλήρωση του προγράμματος BONUS το 2017.

Στο πλαίσιο της πρόσκλησης για την *καινοτομία*, το 25% των επιτυχόντων δικαιούχων ήταν επιχειρήσεις, εκ των οποίων το 16% ήταν ΜΜΕ. Ωστόσο, μόνο το 3% των επιτυχόντων δικαιούχων στο πλαίσιο της πρόσκλησης για το *βιώσιμο οικοσύστημα* ήταν ΜΜΕ, εξαιτίας της περισσότερο προσανατολισμένης στη βασική έρευνα προσέγγισης και, συνεπώς, απαιτούνται μέτρα για να αυξηθεί η συμμετοχή των ΜΜΕ.

Με βάση το πεδίο των έργων που έλαβαν στήριξη και τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας που έλαβε στήριξη από τις προηγούμενες δράσεις ERA-NET, στην έκθεση αξιολόγησης εκτιμάται

ότι η ποιότητα του ερευνητικού έργου που έλαβε στήριξη από το πρόγραμμα BONUS αναμένεται να είναι υψηλή, με πολλές παραπομπές σε αυτό.

Στην έκθεση αξιολόγησης εκθειάστηκε η προορατική πολιτική επικοινωνίας του προγράμματος, η οποία συνίσταται στην τακτική δημοσίευση δελτίων Τύπου, ενημερωτικών δελτίων και ειδικών συναντήσεων προφορικής ενημέρωσης. Το πρόγραμμα BONUS συμμετέχει στις δραστηριότητες συναφών οργανισμών, όπως η HELCOM, η ΠΚΠ για τους ωκεανούς¹² και το ICES¹³. Επίσης, από το πρόγραμμα BONUS προέρχονται συχνά βασικοί ομιλητές στο πλαίσιο εκδηλώσεων για τη θαλάσσια έρευνα και άλλων εκδηλώσεων που αφορούν τη συνεργασία στον τομέα της έρευνας, π.χ. η Ευρωπαϊκή ημέρα για τη θάλασσα, το συνέδριο EurOcean και το Στρατηγικό Φόρουμ της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας. Ο ΕΟΟΣ BONUS έχει εξετάσει την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων του που αποσκοπούν στη διάδοση και θα χρησιμοποιήσει τα αποτελέσματα αυτής της εξέτασης για να επικεντρώσει περισσότερο τη στόχευσή του και να αυξήσει τον αντίκτυπο αξιοποίησης των ανακοινώσεών του, ώστε αυτός να μεγιστοποιηθεί.

Ο αντίκτυπος του προγράμματος BONUS ενδέχεται να αυξηθεί με την πολιτική του για ανοικτή πρόσβαση στα δεδομένα και τη χρήση δημοσιοποιημένων βάσεων δεδομένων για μεταδεδομένα, η οποία θα διευρύνει τη διάθεση των αποτελεσμάτων και θα καταστήσει δυνατή την καλύτερη κατανόηση των μηχανισμών που απειλούν το περιβάλλον της Βαλτικής Θάλασσας.

Το πρόγραμμα BONUS στηρίζει μια λέσχη νέων επιστημόνων με εκδηλώσεις για την προώθηση της διεύρυνσης των επαγγελματικών δεξιοτήτων, όπως των δεξιοτήτων για την παρουσίαση της έρευνας σε μη επιστημονικό κοινό. Τέτοιες εκδηλώσεις στηρίζουν την ικανότητα των ερευνητών να συνεργάζονται με ευρύτερες κοινότητες και, ως εκ τούτου, να αυξάνουν τον αντίκτυπο του έργου τους.

Κατά την έναρξη του προγράμματος BONUS και για όλη τη διάρκειά του έχουν προβλεφθεί δεσμεύσεις εθνικών πόρων χρηματοδότησης από τα συμμετέχοντα κράτη. Ορισμένα από τα συμμετέχοντα κράτη έχουν δεσμεύσει περισσότερα κονδύλια από άλλα. Από την εμπειρία των πρώτων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων του προγράμματος BONUS προκύπτει αναντιστοιχία μεταξύ των δεσμευθέντων εθνικών κονδυλίων και των αντίστοιχων απαιτούμενων πόρων για τη στήριξη των επιτυχόντων εθνικών δικαιούχων μετά το πέρας κάθε αξιολόγησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα προβλεπόμενα εθνικά κονδύλια δεν επαρκούν για τη στήριξη της ζήτησης από τους εκάστοτε επιτυχόντες εθνικούς δικαιούχους. Μέχρι τώρα, το ζήτημα αυτό έχει επιλυθεί με ευελιξία από τα ενδιαφερόμενα συμμετέχοντα κράτη, τα οποία έχουν παράσχει πρόσθετη χρηματοδότηση. Ωστόσο, η εξεύρεση λύσεων κατά περίπτωση έχει προκαλέσει αβεβαιότητα και έχει καθυστερήσει χρονικά την επιχορήγηση.

Ένα άλλο θέμα αφορά το ποσοστό των εθνικών συνεισφορών στο πρόγραμμα BONUS που παρέχονται σε είδος, ως υποδομές που παρέχονται δωρεάν για χρήση στο πλαίσιο έργων του προγράμματος BONUS. Ο ΕΟΟΣ BONUS είχε προβλέψει ότι η αξία των συνεισφορών σε είδος θα ισούταν με το 25% των συνολικών εθνικών συνεισφορών, που αποτελεί το ανώτατο ποσοστό που επιτρέπεται βάσει της απόφασης. Ωστόσο, σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία, έχουν παρασχεθεί λιγότερες εθνικές συνεισφορές υποδομών σε είδος από ό,τι αναμενόταν.

¹² Πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού (ΠΚΠ) Υγιείς και παραγωγικές θάλασσες: <http://www.jpi-oceans.eu/>

¹³ Διεθνές Συμβούλιο για την Εξερεύνηση των Θαλασσών: <http://www.ices.dk>

Αν η κατάσταση συνεχιστεί ως έχει, οι προβλεπόμενες συνεισφορές σε μετρητά από τα συμμετέχοντα κράτη θα είναι ανεπαρκείς και θα πρέπει να αυξηθούν για να καλύψουν το εν λόγω έλλειμμα.

3.3 Αποδοτικότητα

Η γραμματεία του προγράμματος BONUS απασχολεί επτά άτομα, γεγονός που κρίνεται από την έκθεση αξιολόγησης επαρκές για τη διαχείριση του προγράμματος, με περιορισμένη εφεδρική ικανότητα σε περίπτωση ασθένειας, διακοπών, κ.λπ. Σύμφωνα με την απόφαση, οι δαπάνες λειτουργίας του προγράμματος BONUS περιορίζονται σε 5 εκατ. ευρώ, ενώ στην έκθεση αξιολόγησης εκτιμάται ότι οι εν λόγω δαπάνες αποτελούν το 5% των συνολικών δαπανών, πράγμα που τις καθιστά οικονομικά αποδοτικές. Στην έκθεση αξιολόγησης επισημαίνεται επίσης ότι τα συμμετέχοντα κράτη παρέχουν πρόσθετους πόρους στη γραμματεία, εκτός των προβλεπόμενων για τη δομή του BONUS βάσει του άρθρου 185, με σκοπό τη στήριξη πρόσθετων δραστηριοτήτων, όπως σεμινάρια, δημοσιεύσεις και διάδοση. Κατά συνέπεια, τα 5 εκατ. ευρώ δεν καλύπτουν πλήρως όλες τις δραστηριότητες που συνδέονται με τη λειτουργία του προγράμματος BONUS. Αν ληφθούν υπόψη οι συμπληρωματικές δραστηριότητες εκτός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 185, το σύνολο των δαπανών λειτουργίας πλησιάζει τα 7 εκατ. ευρώ, που είναι παρόμοιο με το ποσοστό των εξόδων διαχείρισης που ισχύει για τα ερευνητικά έργα της ΕΕ.

Στην έκθεση αξιολόγησης επισημαίνεται ότι η στρατηγική φάση διήρκεσε περισσότερο από τους 18 μήνες που είχαν προβλεφθεί, κυρίως λόγω δυσκολιών στη διατύπωση λεπτομερών όρων εφαρμογής εντός του απαιτούμενου νομικού πλαισίου, οι οποίοι θα μπορούσαν να γίνουν δεκτοί από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Το μέσο ποσοστό των σχετικών εθνικών ερευνητικών κονδυλίων που διοχετεύθηκαν μέσω του προγράμματος BONUS υπολογίστηκε σε 14%, σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης.

Στην έκθεση αξιολόγησης αναφέρεται ότι η χωριστή διαχείριση των εθνικών χρηματοδοτικών συνεισφορών από κάθε εθνικό όργανο χρηματοδότησης¹⁴ προκάλεσε περιττή πολυπλοκότητα. Κατά συνέπεια, για κάθε πρόσκληση υποβολής προτάσεων, ο ΕΟΟΣ BONUS πρέπει να συνάπτει χωριστές συμφωνίες χρηματοδότησης με κάθε ενδιαφερόμενο εθνικό όργανο χρηματοδότησης, ώστε να διασφαλίζεται η ορθή καταβολή των εθνικών κονδυλίων, η εφαρμογή κοινών κανόνων χρηματοδότησης και η διασφάλιση των δικαιωμάτων λογιστικού ελέγχου. Στη συνέχεια, τα εθνικά όργανα χρηματοδότησης διαχειρίζονται τις πληρωμές προς τους αντίστοιχους δικαιούχους τους, με βάση τη συμφωνία χρηματοδότησης. Με αυτόν τον τρόπο πολλαπλασιάζονται οι χρηματοδοτικές ροές και οι διαχειριστικές διαδικασίες. Σε επίπεδο έργου, κάθε δικαιούχος λαμβάνει χρηματοδότηση από δύο πηγές και υποχρεούται να υποβάλλει δύο εκθέσεις, στον ΕΟΟΣ BONUS και σε εθνικό επίπεδο. Προφανώς η διαχείριση πολλαπλών χρηματοδοτικών ροών κατά αυτόν τον τρόπο δεν είναι αποδοτική, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου προγράμματος.

Συγκριτικά με άλλες πρωτοβουλίες του άρθρου 185, το πρόγραμμα BONUS θεωρείται μικρό. Ωστόσο, οι διοικητικές απαιτήσεις είναι παρόμοιες, ανεξάρτητα από το ύψος της εκάστοτε

¹⁴ Η δυνατότητα χωριστής διαχείρισης των εθνικών κονδυλίων απορρέει από το παράρτημα 1 ενότητα 3.4 της απόφασης, όπου αναφέρεται: «Κάθε συμμετέχον κράτος μπορεί να αποφασίσει να διαχειριστεί το ίδιο την εθνική του χρηματοδότηση και να διαθέσει τη συνεισφορά του σε μετρητά αποκλειστικά για εθνική έρευνα η οποία επιλέγεται σε κεντρικό επίπεδο ή να επιλέξει ότι τη συνεισφορά του σε μετρητά θα διαχειρίζεται κεντρικά ο ΕΟΟΣ BONUS».

χρηματοδότησης. Κατά συνέπεια, ο διοικητικός φόρτος του προγράμματος BONUS είναι σχετικά υψηλός ανάλογα με το μέγεθός του.

3.4 Ενωσιακή προστιθέμενη αξία

Στην έκθεση αξιολόγησης επισημαίνεται ότι η Βαλτική αποτελεί ένα πολύπλοκο περιβάλλον με πολλούς διασυνδεδεμένους παράγοντες σε διάφορους τομείς, που εκτείνονται από τις μεταφορές, τον τουρισμό και την αλιεία ως τον χωροταξικό σχεδιασμό και τη γεωργία. Η Βαλτική Θάλασσα αποτελεί σχεδόν κλειστό περιβάλλον, στο οποίο πρέπει να εφαρμόζονται οι αρχές της κυκλικής οικονομίας για να διασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξη. Η Βαλτική θάλασσα περιβάλλεται κυρίως από κράτη μέλη της ΕΕ και, συνεπώς, αποτελεί περιοχή στην οποία η συντονισμένη μακροπεριφερειακή δράση της ΕΕ, όπως το πρόγραμμα BONUS, έχει σημαντικό αντίκτυπο.

Η παρέμβαση της ΕΕ βοηθά να ξεπεραστεί ο κατακερματισμός και να διευκολυνθεί η δημιουργία κρίσιμης μάζας γνώσεων και χρηματοδοτικών πόρων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της Βαλτικής Θάλασσας. Το ήμισυ της συνολικής χρηματοδότησης καλύπτεται από συνεισφορές των συμμετεχόντων κρατών και το υπόλοιπο ήμισυ από την ΕΕ. Στην έκθεση αξιολόγησης εκτιμάται ότι οι στόχοι του προγράμματος BONUS δεν θα μπορούσαν να επιτευχθούν χωρίς την παρέμβαση της ΕΕ.

Στην έκθεση αξιολόγησης παρατηρείται ότι το πρόγραμμα BONUS έχει αναπτύξει αποτελεσματικό μηχανισμό συνεργασίας χρησιμοποιώντας μνημόνια συμφωνίας, για να δοθεί η δυνατότητα σε οντότητες από τη Ρωσική Ομοσπονδία να συμμετέχουν χωρίς στήριξη από την ΕΕ. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η συμμετοχή αυτή είναι πολύτιμη για την προώθηση κοινών προσεγγίσεων με σκοπό την αντιμετώπιση ζητημάτων ενωσιακού ενδιαφέροντος στη Βαλτική.

3.5 Συνοχή

Το πρόγραμμα BONUS αποτελεί οριζόντια πρωτοβουλία, κατάλληλη για τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Βαλτική Θάλασσα.

Στην έκθεση αξιολόγησης αναφέρεται η σημαντική συμβολή του προγράμματος BONUS στη στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας και ο στόχος της για τη «διάσωση της θάλασσας». Για παράδειγμα, γίνονται ρητές αναφορές στο πρόγραμμα BONUS, στο πλαίσιο των εκθέσεων της Επιτροπής για «τη διακυβέρνηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών»¹⁵, «την προστιθέμενη αξία των μακροπεριφερειακών στρατηγικών»¹⁶, «την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας»¹⁷, καθώς και της ανακοίνωσης για «τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας»¹⁸.

Το πρόγραμμα BONUS στηρίζει επίσης την καινοτομία, η οποία συμβάλλει στη στήριξη βιώσιμης «γαλάζιας οικονομίας», σύμφωνα με τους στόχους που έχουν διατυπωθεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Γαλάζια ανάπτυξη – ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς

¹⁵ COM(2014) 284, Μάιος 2014.

¹⁶ COM(2013) 468, Ιούνιος 2013.

¹⁷ COM(2011) 381, Ιούνιος 2011.

¹⁸ COM(2012) 128, Μάρτιος 2012.

της θάλασσας και της ναυτιλίας»¹⁹ και τη ρητή αναφορά στο πρόγραμμα BONUS που γίνεται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής «Ατζέντα βιώσιμης γαλάζιας ανάπτυξης για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας»²⁰.

Έχει αναγνωριστεί η συμβολή του προγράμματος BONUS στην επίτευξη βιώσιμης αλιείας στη Βαλτική Θάλασσα, σύμφωνα με την κοινή αλιευτική πολιτική της ΕΕ²¹. Επίσης, το πρόγραμμα BONUS καλύπτει τη διεπαφή ξηράς/θάλασσας και στηρίζει την καθιέρωση κοινών προσεγγίσεων για τη μέτρηση της «καλής περιβαλλοντικής κατάστασης», σύμφωνα με την οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική²².

Το πρόγραμμα BONUS συνάδει με το έργο της Επιτροπής του Ελσίνκι (HELCOM) και τη διαχείριση της Σύμβασης του Ελσίνκι, η οποία αποτελεί τη βασική διεθνή συμφωνία για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας. Οι υπεύθυνοι του προγράμματος BONUS συμμετέχουν ως παρατηρητές στο εν λόγω όργανο, ενώ στην έκθεση αξιολόγησης τονίζεται η σημασία της έρευνας στο πλαίσιο του προγράμματος BONUS για την υλοποίηση του προγράμματος δράσης HELCOM για τη Βαλτική Θάλασσα.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η αξιολόγηση, την οποία ανέλαβε ομάδα εμπειρογνομόνων με υψηλά προσόντα, θεωρείται ορθή και αντανakλά το αποτέλεσμα λογικής ανάλυσης με βάση κατάλληλη μεθοδολογία. Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή θεωρεί ότι το πρόγραμμα BONUS επιτυγχάνει σταδιακά τους στόχους του και έχει καθιερώσει με επιτυχία ενοποιημένο πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της Βαλτικής Θάλασσας. Το πρόγραμμα BONUS ξεπερνά τον κατακερματισμό των ερευνητικών προγραμμάτων, συγκεντρώνει ποικίλες δεξιότητες και επικεντρώνει αυτή την προσπάθεια στη δημιουργία βασικών γνώσεων και καινοτόμων λύσεων για την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της Βαλτικής Θάλασσας. Σημειώνεται ότι, λόγω του οριζόντιου χαρακτήρα του προγράμματος BONUS και των διαφορετικών δομών χρηματοδότησης της έρευνας στα συμμετέχοντα κράτη, είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ποσοτικά με σαφήνεια το ποσοστό των εθνικών πόρων που διατίθενται στο πρόγραμμα BONUS.

Η μακροπεριφερειακή προσέγγιση του προγράμματος BONUS, όσον αφορά τη Βαλτική και τις λεκάνες απορροής της, έχει προκαλέσει ισχυρότερο αντίκτυπο από όσο θα μπορούσε κάποιο ευρύτερο πρόγραμμα που θα απευθυνόταν στην ΕΕ συνολικά. Η δημιουργία στενότερων δεσμών μεταξύ του προγράμματος BONUS και του προγράμματος για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας ενισχύει περαιτέρω τον αντίκτυπο και συνάδει με τους στόχους του προγράμματος πλαισίου «Ορίζων 2020»²³, το οποίο επίσης επιδιώκει να ενισχύσει περαιτέρω τις συνέργειες μεταξύ της έρευνας και των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων.

Το πρόγραμμα BONUS ενοποιεί τον προγραμματισμό της έρευνας, στηρίζει τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και συμβάλλει σε αρκετές βασικές πολιτικές, ιδίως: στη στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας, στην οδηγία-πλαίσιο για τη

¹⁹ COM(2012) 494 τελικό, Σεπτέμβριος 2012 και [http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth/SWD\(2014\) 167](http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth/SWD(2014) 167), Μάιος 2014.

²¹ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/index_en.htm

²² Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον.

²³ <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/>

θαλάσσια στρατηγική της ΕΕ, στην κοινή αλιευτική πολιτική και στο πρόγραμμα δράσης HELCOM για τη Βαλτική.

Μολονότι επιτεύχθηκε βιώσιμη ενοποίηση με ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο επιστημονικής και διαχειριστικής ενοποίησης, υπήρξαν δυσχέρειες όσον αφορά την οικονομική ενοποίηση.

Προκειμένου να ενισχυθούν τα δυναμικά αποτελέσματα του προγράμματος BONUS, στην έκθεση αξιολόγησης προτείνεται:

1. η σύνταξη συγκεκριμένης έκθεσης για τις έρευνες που στηρίχθηκαν από το πρόγραμμα BONUS, από την έναρξή του ως δράση ERA-NET μέχρι την τρέχουσα μορφή του δυνάμει του άρθρου 185. Με τον τρόπο αυτό θα επισημανθούν τα επιτεύγματα και ο αντίκτυπός του.
2. η μετάβαση προς τη συγκέντρωση εθνικών πόρων, ώστε να μειωθεί ο κατακερματισμός και η πολυπλοκότητα που έχει δημιουργηθεί λόγω διαφορετικών χρηματοδοτικών ροών. Έτσι θα εξασφαλιστεί αποδοτικότερη διαχείριση, μείωση του χρόνου που απαιτείται για την επιχορήγηση και υπέρβαση των δυσκολιών που συνδέονται με την εφαρμογή κοινών κανόνων χρηματοδότησης στο πλαίσιο των εθνικών διοικήσεων.
3. η λήψη μέτρων ώστε να αυξηθεί η παροχή συνεισφορών υποδομής σε είδος για έργα του προγράμματος BONUS. Για παράδειγμα, οι εθνικές διοικήσεις θα μπορούσαν να παρέχουν κίνητρα για τη μερική επιδότηση της παροχής υποδομών στο πρόγραμμα BONUS. Αν η παροχή υποδομών σε είδος δεν μπορεί να αυξηθεί, θα απαιτηθούν περαιτέρω εθνικές συνεισφορές σε μετρητά για να διασφαλιστεί η πλήρης υλοποίηση του προγράμματος BONUS.
4. η λήψη μέτρων με σκοπό να διασφαλιστεί ότι τα έργα του προγράμματος BONUS αναπτύσσουν συνέργειες και δικτυώνονται με άλλα έργα και πρωτοβουλίες στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας.
5. η προώθηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ της συμβουλευτικής επιτροπής και της διοικούσας επιτροπής του προγράμματος BONUS, παραδείγματος χάριν με τηλεδιασκέψεις μέσω διαδικτύου.
6. η εστίαση των δράσεων επικοινωνίας, οι οποίες τονίζουν τον αντίκτυπο του προγράμματος BONUS στις ανάγκες συγκεκριμένων ομάδων ενδιαφερόμενων μερών: ιδρύματα, συμβάσεις, πολιτικές, Γενικές Διευθύνσεις της Επιτροπής, υπουργεία και περιφερειακές αρχές, συμπεριλαμβανομένων αυτών που είναι αρμόδιοι για την περιφερειακή ανάπτυξη.
7. τα συμμετέχοντα κράτη και η Επιτροπή θα πρέπει να ενισχύσουν τη στρατηγική επικοινωνία σχετικά με τις δυνατότητες των χρηματοδοτούμενων από το πρόγραμμα BONUS ερευνητικών αποτελεσμάτων για τη χάραξη πολιτικής στις διάφορες σχετικές Γενικές Διευθύνσεις και στο πλαίσιο του προγράμματος πλαισίου «Ορίζων 2020». Τα συμμετέχοντα κράτη θα πρέπει να ενισχύσουν την ευαισθητοποίησή τους ως προς τον ευρύτερο αντίκτυπο του προγράμματος BONUS στα εθνικά τους προγράμματα, π.χ. για τη διαχείριση της αλιείας, την περιφερειακή ανάπτυξη, την ανάπτυξη της παράκτιας ζώνης, τη γεωργία, κ.λπ.

8. η βελτίωση της παρακολούθησης του προγράμματος BONUS με συστηματικότερη συλλογή και ανάλυση δεδομένων σχετικά με τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις που προκύπτουν από το πρόγραμμα BONUS, διασφαλίζοντας, για παράδειγμα, την τακτική αποτελεσματική καταγραφή των απόψεων των ενδιαφερόμενων μερών και ανιχνεύοντας τις τάσεις όσον αφορά το συνολικό ποσό και το ποσοστό των εθνικών κονδυλίων που διατίθενται στο πρόγραμμα BONUS.
9. η στόχευση της ανακοίνωσης προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στις ΜΜΕ και η παροχή πρόσθετης στήριξης στις υποψηφιότητες των ΜΜΕ, καθώς και η διευκόλυνση της ενσωμάτωσής τους στο πλαίσιο κοινοπραξιών ανάπτυξης έργου.

Η Επιτροπή αποδέχεται αυτές τις συστάσεις, οι οποίες θεωρείται ότι βασίζονται σε κατάλληλη ανάλυση και ορθή μεθοδολογία. Οι συστάσεις θα ληφθούν υπόψη στις διαβουλεύσεις μεταξύ της Επιτροπής και του ΕΟΟΣ BONUS, ενώ η εφαρμογή τους θα παρακολουθείται στο πλαίσιο της εποπτείας που ασκεί η Επιτροπή στο πρόγραμμα BONUS.

Η δεύτερη και η τρίτη σύσταση, που αφορούν την παροχή εθνικών πόρων, θεωρούνται ιδιαίτερες σημαντικές. Η χωριστή διαχείριση των εθνικών κονδυλίων για τους εγχώριους δικαιούχους είχε ως αποτέλεσμα λιγότερο αποδοτική δομή. Υπάρχει κίνδυνος να μην είναι διαθέσιμοι επαρκείς εθνικοί πόροι για τη στήριξη επιτυχόντων δικαιούχων από ορισμένες χώρες, στο πλαίσιο μεταγενέστερων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για το πρόγραμμα BONUS, λόγω έλλειψης «πραγματικού κοινού ταμείου» για τη συγκέντρωση εθνικών πόρων. Για να αποφευχθεί αυτό, τα συμμετέχοντα κράτη πρέπει να είναι σε θέση να εξασφαλίσουν ότι είναι διαθέσιμη επαρκής εθνική χρηματοδότηση για τη στήριξη όλων των δικαιούχων στο πλαίσιο επιτυχόντων έργων του προγράμματος BONUS. Από τα πρώτα στοιχεία διαφαίνεται επίσης το ενδεχόμενο ελλείμματος στην αξία των παρεχόμενων εθνικών συνεισφορών υποδομής σε είδος. Τυχόν έλλειμμα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί είτε με παροχή περισσότερων υποδομών σε είδος για ελεύθερη χρήση στο πλαίσιο έργων του προγράμματος BONUS, είτε με αύξηση των εθνικών συνεισφορών σε μετρητά. Ειδάλλως, θα συνιστά σοβαρή παράλειψη η μη αξιοποίηση του πλήρους ποσού των 100 εκατ. ευρώ που προβλέπεται για το πρόγραμμα BONUS.

Επίσης, σύμφωνα με τις παρούσες συστάσεις, η Επιτροπή θα επιδιώξει τη συστηματικότερη συλλογή και ανάλυση σχετικών δεδομένων για να βελτιωθεί η παρακολούθηση των επιπτώσεων που προκύπτουν από το πρόγραμμα BONUS, ενώ θα ενισχύσει την κοινοποίηση των σχετικών αποτελεσμάτων στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η Επιτροπή επιθυμεί να ευχαριστήσει την ομάδα εμπειρογνομόνων για την έκθεσή της, η οποία ακολούθησε την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος BONUS.